

Salvador Rodríguez

O viquingo namorado en Ons

Artigo publicado no suplemento Estela de Faro de Vigo

Cando, en 1964, Staffan Mörling (Karlstad, 1936) desembarcaba en Ons, disposto a completar a súa tese doutoral sobre as peculiares coincidencias entre as embarcacións tradicionais das Illas Feroe e as das rías galegas, non podía sospeitar que o seu destino, e a súa vida, cambiarían radicalmente. “Chamou a atención desde que puxo pé na Illa”, lembra Xosefa Otero, entre risas-. Era moi alto, moi louro, e moi guapo! Claro que, enseguida, ao velo sempre portando un maletín, entre a xente de Ons empezou a correr o rumor de que nese maletín levaba armas, así que, medorentas, ata houbo unhas cantas familias que, polo si ou polo non, decidiron gardar o pouco diñeiro que tiñan nos hórreos”. Nada máis lonxe que enlearse a tiros cos insulares, por suposto.

O que Mörling levaba na súa maleta era documentación: basicamente, papeis, planos, apuntamentos... e o que pretendía era ir máis aló da mera tese doutoral: “O que eu quería era facer un estudo antropolóxico, pero non como espectador, senón como participante. Quería saír a pescar o polbo nas dornas cos mariñeiros, ir a Misa con eles, charlar cos insulares

como un insular máis, de ti a ti, bailar nas súas festas...” E foi precisamente nunha festa, a do 6 de xaneiro, onde coñeceu á que é a súa actual esposa. Cóntao na súa novela “Namoreime en Ons” (Cumio), cando nun momento de euforia preguntou se entre as mozas presentes había algunha

Staffan e Xosefa na súa casa de Bueu. Foto G. Núñez

que soubese bailar o twist: “Os mozos que ocupaban un recanto apartáronse, abríndolle paso a unha rapaza que parecía máis destemida que as outras -lemos-. Estaba disposta ao desafío polo divertido que podía resultar. A súa figura era máis esvelta que as das demáis, que alegaron non saberen bailar, e tamén algo máis alta. Ou seu cabelo, de cor entre acastañado e negro, lucía a súa caída natural, e un longo peiteado estilo paxe enmarcaba unha cara de meixelas morenas. A cellas debuxaban unha

discreta crista de onda que indicaban sensibilidade”. Aquela ousada moza era Xosefa, Xoana na novela. E máis de cincuenta anos despois daquel Día de Reis, sucede que hoxe, Staffan Mörling está considerado pioneiro, divulgador e máximo experto no estudo das embarcacións tradicionais galegas, tras 34 anos exercendo como profesor de idiomas na Escola Naval de Marín, onde lle deu clases aos reis Juan Carlos I e Filipe VI, despois de recibir na devandita escola a Cruz do Mérito Naval e de que proclame amar a Galicia e aos galegos con todo o seu corazón e se considere xa como “un galego máis”.

O Sueco, alcume polo que o coñecen tanto na Illa como en Bueu, confesa que “A principal e única razón verdadeira pola que decidín quedarme a vivir aquí foi o meu amor por Chefa”.

Pero aquel noivado non foi fácil. Porque aínda que entre os insulares se superou a fase de considerar a Staffan como un home sospeitoso, o certo é que custou moito máis que deixasen de miralo como un “tipo raro”. “Cando se decatou de que nos viamos -relata Chefa- a miña nai díxome: *pero ti de verdade queres a ese*

OS GAIOS

home que ven de tan lonxe? Mira, rapaza, que igual te leva para o seu país e mádate!”.

Os seus primeiros encontros foron ás agachadas, pola noite: “Para achegarme á súa casa sen que me visen -refire Mörling- tiña que atravesar, arrastras, como un soldado entre aramados, polo cemiterio, sorteando tumbas.

Máis dunha vez temín que dun momento a outro me saíse unha pantasma, ja, ja!” . “E unha vez chegado ao lugar no que quedaramos, case sempre á beira do hórreo da súa leira -prosegue- de súpeto, sen facer ruído, aparecía Chefa. Entón eu axeonllábame, bicábaa... pero ela, ao pouco tempo, sempre me acababa dicindo: *Teño que irme xa!* Aquela actitude fuxidía, no canto de botarme para atrás, o que facía era animarme aínda máis. Sabía que conseguir que Xosefa se namorase de min, que fose a miña noiva primeiro, e a miña muller despois, non ía ser nada fácil, e iso fixo alimentar máis as miñas ilusións, unha vez que o meu amor por ela xa prendera raíces”.

Normalizado o noivado, é dicir, máis ou menos consentido pola familia de Xosefa a pesar dos comentarios na Illa, chegou o momento de dar o paso de pedir a man da noiva, e esta si que foi unha delicada tesitura para Mörling: “Eu, ignorante de min -conta- crin que, do mesmo xeito que sucedía noutros países, a voz de mando na casa da miña amada neste tipo de asuntos, levábaa o pai como cabeza de familia.

De maneira que preparei un discurso que ensaiei varias veces para solicitarlle a man de Chefa. Un día, cando vin a ocasión, funme detrás del, correndo, correndo... a tal punto que cando o alcancei eu estaba esgotado. Entón, máis ou menos, expréseille as miñas intencións. “Vaia

Staffan Morling na súa chegada a Ons

xeito de meter a pata! A resposta do meu futuro sogro foi que, por el, parecíalle ben, pero que quen tiña a última palabra era a súa muller, a nai de Chefa... Entón comprendín que o papel da muller neste tipo de sociedades como a que me atopei en Ons a principios dos 60 era moito máis importante do que eu cría”.

Xunto ao amor por Chefa, Staffan Mörling descubriu nas Ons da década de 1960, un modo de vivir, ou mellor dito, de entender a vida, que o fascinou: “Si -afirma-. Unha das primeiras veces que fun ás festas

patronais da Illa, as de san Xaquín, escoitei dicir entre os insulares que *os de Ons somos unha familia...* e é certo!

Naquela Ons existía unha sociedade igualitaria e solidaria, había cohesión, había cultura común, todos vestían igual, as súas dornas eran idénticas, ninguén era máis que outro, non había esa odiosa competitividade da sociedade de consumo.

É unha das características de todas as primitivas sociedades insulares, claro: se vives nunha illa tes a obrigaçión de levarte ben con todos, con todos sen excepción... Entre outras razóns porque, se non é así, e polo teu propio ben, mellor que te vaías, que abandones a illa”.

Charlamos con Ståffan e Xosefa na súa casa da Roiba, en Bueu. “A verdade -confesa Mörling- é que me veñen as bágoas lembrando aqueles tempos en Ons porque foi a época máis feliz da miña vida, aínda que eu xa sabía que aquela maneira de vivir non podía durar para sempre, por iso á vez que vivía alí, procuraba documentarme o máximo posible, buscando dalgunha maneira a fórmula para que toda esa cultura, da que loxicamente tamén forman parte as embarcacións tradicionais, non se perdese, non se esquecese xamais...”

Pero estoutras, as das dornas, as lanchas xeiteiras, os bous, “os barcos dos pobres”, como lles di Staffan Mörling, tamén gardan as súas propias historias de amor. Delas tocará falar outro día.